

УДК 7.012:74.01

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-6-41>

Вадим КОЗИК

старший викладач кафедри дизайну, Державний торгово-економічний університет, вул. Кіото, 19, м. Київ, Україна, 02156

ORCID: 0000-0002-8768-741X

Бібліографічний опис статті: Козік, В. (2025). Мистецькі практики в дизайні як чинник формування візуальної культури. *Fine Art and Culture Studies*, 6, 311–316, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-6-41>

МИСТЕЦЬКІ ПРАКТИКИ В ДИЗАЙНІ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ВІЗУАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

Мета роботи: визначити роль мистецьких практик у дизайні як ключового чинника формування візуальної культури майбутнього дизайнера та з'ясувати значення рисунка і живопису як базових засобів розвитку образного, композиційного й аналітичного мислення у професійній підготовці фахівців дизайн-галузі. У межах дослідження акцентовано увагу на педагогічному потенціалі художніх дисциплін як фундаменті формування візуальної грамотності, просторової уяви, естетичної чутливості та здатності до усвідомленого візуального аналізу проектних рішень.

Методологія: дослідження ґрунтується на комплексному підході, що поєднує мистецтвознавчий аналіз, методи педагогічного узагальнення, порівняльний аналіз традиційних і сучасних мистецьких практик у дизайн-освіті, а також системний аналіз ролі художніх дисциплін у формуванні візуальної культури. У роботі використано теоретичний аналіз наукових публікацій з проблематики мистецької та дизайн-освіти, узагальнення досвіду викладання рисунка і живопису в підготовці дизайнерів, а також спостереження за трансформаціями освітнього процесу в умовах цифровізації, розвитку креативних індустрій та проектно-орієнтованого навчання.

Наукова новизна: полягає у трактуванні мистецьких практик у дизайні як інтегративного освітнього феномена, що формує візуальну культуру дизайнера на основі поєднання академічної художньої традиції та сучасних проектних підходів. Обґрунтовано доцільність розгляду рисунка і живопису не як допоміжних дисциплін, а як універсальних інструментів візуального пізнання, що забезпечують глибоке розуміння форми, кольору, композиції, матеріалу та світлотіньових відношень, сприяють формуванню авторського стилю та індивідуальної проектно-мисленнєвої мови. Доведено, що системне використання мистецьких практик у дизайн-освіті підвищує рівень візуально-мисленнєвої, креативності та професійної ідентичності майбутніх дизайнерів.

Висновки: встановлено, що мистецькі практики в дизайні відіграють визначальну роль у формуванні візуальної культури як сукупності професійних умінь, естетичних цінностей і способів візуального мислення. Рисунок і живопис створюють фундамент дизайнерської освіти, забезпечуючи розвиток спостережливості, візуальної логіки, просторової уяви та здатності до художньої інтерпретації проектних ідей. Інтеграція мистецьких практик у сучасний освітній процес сприяє підготовці дизайнерів, здатних поєднувати художню інтуїцію з проектною логікою та відповідати вимогам сучасної візуальної культури й креативних індустрій.

Ключові слова: мистецькі практики в дизайні; візуальна культура; рисунок; живопис; композиція; дизайн-освіта.

Vadym KOZIK

Senior Lecturer at the Department of Design, State University of Trade and Economics, 19 Kyoto Str., Kyiv, Ukraine, 02156

ORCID: 0000-0002-8768-741X

To cite this article: Kozik, V. (2025). Mystetski praktyky v dyzaini yak chynnyk formuvannia vizualnoi kultury [Art practices in design as a factor in the formation of visual culture]. *Fine Art and Culture Studies*, 6, 311–316, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-6-41>

ART PRACTICES IN DESIGN AS A FACTOR IN THE FORMATION OF VISUAL CULTURE

Purpose: to determine the role of art practices in design as a key factor in shaping the visual culture of future designers and to clarify the significance of drawing and painting as fundamental means of developing imaginative, compositional, and analytical thinking in the professional training of design specialists. The study also emphasizes the pedagogical potential of artistic disciplines as the basis for developing visual literacy, spatial imagination, aesthetic sensitivity, and the ability to consciously analyze design solutions.

Methodology: the research is based on a comprehensive approach that combines art historical analysis, pedagogical generalization methods, comparative analysis of traditional and contemporary art practices in design education, and systemic analysis of the role of artistic disciplines in shaping visual culture. The study employs theoretical analysis of scholarly publications on art and design education, generalization of teaching experience in drawing and painting within designer training, and observation of transformations in the educational process under the conditions of digitalization, development of creative industries, and project-oriented learning.

Scientific novelty: lies in interpreting art practices in design as an integrative educational phenomenon that forms designers' visual culture through the synthesis of academic artistic tradition and contemporary project-based approaches. The expediency of considering drawing and painting not as auxiliary disciplines but as universal tools of visual cognition is substantiated. These tools ensure a deep understanding of form, colour, composition, material, and light–shadow relationships, contribute to the formation of an individual authorial style and project language. It is proven that the systematic use of art practices in design education increases the level of visual thinking, creativity, and professional identity of future designers.

Conclusions: it is established that art practices in design play a decisive role in shaping visual culture as a set of professional skills, aesthetic values, and modes of visual thinking. Drawing and painting form the foundation of design education by developing observation, visual logic, spatial imagination, and the ability to artistically interpret design ideas. The integration of art practices into modern educational processes contributes to the training of designers capable of combining artistic intuition with project logic and meeting the requirements of contemporary visual culture and creative industries.

Key words: art practices in design; visual culture; drawing; painting; composition; design education.

Актуальність проблеми. У сучасних умовах розвитку дизайну як міждисциплінарної сфери зростає потреба у переосмисленні ролі мистецьких практик у професійній підготовці дизайнерів. Активні трансформації візуального середовища, динамічний розвиток креативних індустрій та поширення цифрових технологій змінюють вимоги до фахівця, який має не лише володіти технічними інструментами проектування, а й демонструвати високий рівень візуальної культури, образного мислення та художньої чутливості. У цьому контексті особливої актуальності набуває питання збереження й оновлення мистецьких практик у дизайні освіти, насамперед рисунка і живопису, як фундаментальних засобів формування професійного бачення.

Попри активне впровадження цифрових інструментів у навчальний процес, існує ризик зниження ролі академічної художньої підготовки, що може призвести до спрощення візуальної мови та втрати глибини роботи з формою, кольором і композицією. Водночас саме мистецькі практики забезпечують розвиток спостережливості, візуальної логіки та здатності до аналітичного осмислення образу, які є необхідними для створення якісних дизайнерських

рішень. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю наукового обґрунтування значення мистецьких практик у дизайні як чинника формування візуальної культури, а також визначення їхнього місця в сучасній системі професійної підготовки дизайнерів в умовах трансформації освітнього та культурного простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика мистецьких практик у дизайні освіти та їхній вплив на формування візуальної культури майбутніх фахівців активно розробляється в українському й міжнародному науковому дискурсі. Українські дослідження останніх років фокусуються на збереженні академічної художньої школи як фундаменту професійної підготовки дизайнерів і водночас – на необхідності її оновлення відповідно до викликів цифрової доби. Зокрема, у працях С. Брильова, І. Глухенького, Н. Журавльової та М. Кочубея обґрунтовується стратегічне значення академічних дисциплін у мистецьких ЗВО України та підкреслюється роль системної мистецької підготовки в розвитку професійної культури дизайнера (Брильов та ін., 2024, с. 104–112). У цьому ж проблемному полі досліджено наслідки освітніх реформ для академічної художньої школи та окреслено

ризика зниження рівня базових образотворчих компетентностей у підготовці майбутніх дизайнерів (Брильов, Кузьмічова, Колесников, 2024, с. 281–303).

Окремий пласт публікацій присвячено взаємодії традиційних художніх практик із сучасними інструментами візуальної комунікації. Аналіз тенденцій діджиталізації у сфері образотворчого мистецтва й дизайну демонструє, що рисунок і живопис не втрачають своєї методологічної ваги, а набувають нових форм інтеграції в проектно-орієнтоване навчання та креативні індустрії (Брильов, Кузьмічова, Колесников, 2024, с. 228–241). Водночас питання підготовки дизайнерів до роботи в цифровому середовищі, включно з медіамистецтвом і соціальними мережами, розглядається як складова сучасної візуальної культури та професійних компетентностей (Брильов, Кузьмічова, Колесников, 2025, с. 213–228).

Важливими є також публікації, що пов'язують мистецькі практики з формуванням креативного та проектного мислення у суміжних сферах – архітектурі й дизайні, де образотворчі дисципліни розглядаються як інструмент розвитку візуальної логіки, композиційної культури та художньої інтерпретації (Брильов, Палієнко, Хівренко, 2025). Міжнародні дослідження підкреслюють роль рисунка як інструмента проектного мислення та невід'ємного етапу дизайн-процесу (Garner, 2020), а також порівнюють ефективність традиційного й цифрового ескізування в архітектурно-дизайнерському проектуванні, показуючи їхню взаємодоповнюваність (Heidari et al., 2019). Окремо варто відзначити роботи, які аналізують інтеграцію цифрових інструментів у студійну освіту та їхній вплив на якість проектних рішень і візуалізацій (Seylan et al., 2024). Теоретичне підґрунтя для осмислення цифрового мистецтва та його місця у формуванні сучасної візуальної культури репрезентують праці С. Paul (2015), а методичні й психологічні аспекти розвитку навичок рисунка – В. Edwards (2012).

Сучасний стан досліджень засвідчує: науковий дискурс розвивається у двох взаємопов'язаних напрямках – (1) збереження й переосмислення академічної художньої традиції як основи професійної підготовки дизайнера; (2) інтеграція мистецьких практик у цифрове середовище та проектну діяльність

як чинник формування актуальної візуальної культури. Водночас потребує подальшого опрацювання питання цілісної методики інтеграції рисунка, живопису, композиції та цифрових практик у єдину модель формування візуальної культури майбутнього дизайнера (Брильов та ін., 2024, с. 104–112; Brylov, Glukhenkij, Kochubei, 2025, с. 104–112).

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування ролі мистецьких практик у дизайні як ключового чинника формування візуальної культури майбутнього дизайнера, а також визначення значення рисунка, живопису та композиції як базових засобів розвитку образного, просторово-композиційного й аналітичного мислення у процесі професійної підготовки фахівців дизайн-галузі в умовах трансформацій сучасної мистецької освіти та цифровізації креативних індустрій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мистецькі практики в дизайні посідають ключове місце у формуванні візуальної культури майбутнього фахівця, оскільки саме вони забезпечують цілісний розвиток образного мислення, професійного бачення та здатності до художньо-проектного аналізу. У сучасних умовах дизайн дедалі більше функціонує як міждисциплінарна сфера, що поєднує художні, технічні та цифрові компоненти, а тому потребує ґрунтовної візуальної підготовки, заснованої на академічних традиціях рисунка, живопису та композиції.

Рисунок у системі дизайн-освіти виступає універсальним інструментом пізнання форми, простору та пропорцій. Він формує навички спостереження, вміння аналізувати об'єкти реального світу та трансформувати їх у візуальні образи, що є необхідним для будь-якої дизайнерської спеціалізації. Саме через рисунок відбувається розвиток візуальної логіки, просторового мислення та здатності до швидкої фіксації ідей у процесі проектування (Брильов, Глухенький, 2025).

Живопис, у свою чергу, забезпечує формування чутливості до кольору, світлотіньових відношень та емоційно-образного змісту візуального образу. Робота з кольором у межах живописних практик сприяє розвитку естетичного смаку, розумінню колористичних гармоній і контрастів, що безпосередньо впливає на якість дизайнерських рішень у графічному,

предметному та середовищному дизайні (Сидоренко, 2020). Живописні вправи допомагають студентам усвідомити взаємозв'язок між формою та змістом, що є важливим аспектом формування авторського стилю.

Композиція як складова мистецьких практик виконує інтегративну функцію, поєднуючи рисунок і живопис у єдину систему візуального мислення. Засвоєння законів композиції – рівноваги, ритму, доміанти, масштабу та пропорцій – дозволяє майбутнім дизайнерам свідомо організовувати візуальний простір та створювати цілісні, логічно вибудовані проекти (Брильов, Глухенький, 2025, с. 10–12).

У контексті сучасної дизайн-освіти особливого значення набуває інтеграція традиційних мистецьких практик із цифровими технологіями. Цифрові інструменти розширюють можливості художнього експерименту, проте ефективне їх використання можливе лише за умов наявності ґрунтовної академічної підготовки. Дослідження засвідчують, що поєднання класичних художніх дисциплін із цифровими методами проектування сприяє формуванню комплексної візуальної культури та підвищує професійну конкурентоспроможність дизайнерів (Brylov et al., 2025; Oхman, 2017).

Мистецькі практики в дизайні слід розглядати не як допоміжний елемент освітнього процесу, а як фундаментальну основу професійної підготовки. Їх системне впровадження забезпечує розвиток візуальної культури як сукупності знань, умінь і ціннісних орієнтацій, необхідних для ефективної діяльності дизайнера в умовах сучасної візуально насиченої культури.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У ході дослідження встановлено, що мистецькі практики в дизайні є визначальним чинником формування візуальної культури майбутніх фахівців. Рисунок, живопис і композиція виступають базовими складовими професійної підготовки дизайнера, забезпечуючи розвиток образного, просторового та аналітичного мислення, а також формування естетичних цінностей і здатності до усвідомленого візуального проектування. Доведено, що саме академічна художня підготовка створює фундамент для подальшого опанування сучасних проектних і цифрових технологій.

З'ясовано, що інтеграція традиційних мистецьких практик із сучасними дизайн-орієнтованими та цифровими підходами сприяє формуванню цілісної візуальної культури, яка поєднує художню інтуїцію з логікою проектного мислення. Такий підхід дозволяє майбутнім дизайнерам не лише опанувувати технічні інструменти, а й створювати змістовні, концептуально обґрунтовані візуальні рішення, що відповідають вимогам сучасної креативної індустрії.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з поглибленим аналізом методик інтегрованого навчання мистецьких дисциплін у дизайн-освіті, зокрема в умовах цифровізації та розвитку міждисциплінарних освітніх програм. Актуальним напрямом подальших наукових пошуків є вивчення впливу новітніх цифрових технологій на трансформацію традиційних мистецьких практик, а також розроблення моделей поєднання академічної художньої школи з інноваційними підходами до підготовки дизайнерів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Брильов С. В., Глухенький І. І. Основи композиції в скульптурі та графічному дизайні: роль гармонії та балансу в сучасному мистецтві. VII International Scientific and Theoretical Conference «Scientific forum: theory and practice of research». Valencia, Spain, 31 січня 2025. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2399>
2. Брильов С. В., Глухенький І. І., Журавльова Н. В., Кочубей М. С. Академічна школа в сучасних умовах: стратегії розвитку образотворчого мистецтва та дизайну в мистецьких закладах вищої освіти України. Українська академія мистецтва. 2024. № 35. С. 104–112. DOI: <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2024-35-11>
3. Брильов С. В., Колесников В. В., Кузьмічова В. С. Виклики та проблеми сучасної академічної художньої школи після реформи освіти в українських мистецьких ЗВО. Арт-платФОРМА. 2024. Т. 9, № 1. С. 281–303. DOI: <https://doi.org/10.51209/platform.1.9.2024.281-303>
4. Брильов С. В., Кузьмічова В. С., Колесников В. В. Образотворче мистецтво та дизайн в епоху діджиталізації: тренди, виклики. Арт-платФОРМА. 2024. Т. 10, № 2. С. 228–241. DOI: <https://doi.org/10.51209/platform.2.10.2024.228-241>

5. Брильов С. В., Палієнко О. О., Хівренко К. В. Образотворче мистецтво як інструмент формування креативного мислення в архітектурі та дизайні. *Grail of Science*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.18.04.2025.136>
6. Карпенко О. Традиції й інновації у мистецькій освіті. Київ: Мистецтво, 2018. 284 с.
7. Протас О. В. Українська школа рисунка: традиції та сучасність. Київ: Либідь, 2017. 256 с.
8. Сидоренко В. Д. Візуальне мистецтво у добу цифрових технологій. Київ: Фенікс, 2020. 240 с.
9. Adamovych D., Brylov S. Sculpture for designers: Teaching methods in professional training. *Scientific Journal of Polonia University*. 2025. Vol. 69, No. 2. P. 8–15. DOI: <https://doi.org/10.23856/6901>
10. Agirbaş A. A methodology for 3D digital sketching practice in undergraduate architectural education. *Journal of Art & Design Education*. 2023. Vol. 41, No. 1. P. 85–98. DOI: <https://doi.org/10.1111/jade.12387>
11. Brylov S., Glukhenkij I., Kochubei M. Visual arts in the professional training of a designer: The importance of drawing, painting, and sculpture. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2025. No. 2. P. 104–112. DOI: <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2025-2-13>
12. Ceylan S., et al. The contribution of digital tools to architectural design studio education. *Frontiers of Architectural Research*. 2024. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.foar.2024.03.012>
13. Edwards B. *Drawing on the Right Side of the Brain*. New York: Tarcher, 2012. 320 p.
14. Garner S. Drawing and designing: The role of drawing in the design process. *Design Studies*. 2020. Vol. 67. P. 1–20. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.destud.2019.12.002>
15. Heidari P., et al. Pen-and-paper versus digital sketching in architectural design. *International Journal of Architectural Computing*. 2019. DOI: <https://doi.org/10.1177/1478077119834694>
16. Lupton E., Phillips J. *Graphic Design: The New Basics*. New York: Princeton Architectural Press, 2015. 264 p.
17. Oxman R. Theories and models of parametric design thinking. *Design Studies*. 2017. Vol. 52. P. 4–39. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.destud.2017.07.001>
18. Paul C. *Digital Art*. London: Thames & Hudson, 2015. 288 p.

REFERENCES:

1. Brylov, S. V., & Glukhenkij, I. I. (2025). *Osnovy kompozytsii v skulpturi ta hrafichnomu dyzaini: rol harmonii ta balansu v suchasnomu mystetstvi* [Fundamentals of composition in sculpture and graphic design: The role of harmony and balance in contemporary art]. Proceedings of the International Scientific and Theoretical Conference “Scientific forum: theory and practice of research”. Valencia, Spain. <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2399> [in Ukrainian].
2. Brylov, S. V., Glukhenkij, I. I., Zhuravlova, N. V., & Kochubei, M. S. (2024). *Akademichna shkola v suchasnykh umovakh: stratehii rozvytku obrazotvorchoho mystetstva ta dyzainu v mystetskykh zakladakh vyshchoi osvity Ukrainy* [Academic school in modern conditions: Strategies for the development of fine arts and design in higher art education institutions of Ukraine]. *Ukrainska akademiia mystetstva – Ukrainian Academy of Art*, 35, 104–112. <https://doi.org/10.32782/2411-3034-2024-35-11> [in Ukrainian].
3. Brylov, S. V., Kolesnykov, V. V., & Kuzmichova, V. S. (2024). *Vyklyky ta problemy suchasnoi akademichnoi khudozhnoi shkoly pislia reformy osvity v ukrainskykh mystetskykh ZVO* [Challenges and problems of the modern academic art school after education reform in Ukrainian art higher education institutions]. *Art-platforma – ART-Platforma*, 9(1), 281–303. <https://doi.org/10.51209/platform.1.9.2024.281-303> [in Ukrainian].
4. Brylov, S. V., Kuzmichova, V. S., & Kolesnykov, V. V. (2024). *Obrazotvorche mystetstvo ta dyzain v epokhu didzhitalizatsii: trendy, vyklyky* [Fine arts and design in the era of digitalization: Trends and challenges]. *Art-platforma – ART-Platforma*, 10(2), 228–241. <https://doi.org/10.51209/platform.2.10.2024.228-241> [in Ukrainian].
5. Brylov, S. V., Paliienko, O. O., & Khivrenko, K. V. (2025). *Obrazotvorche mystetstvo yak instrument formuvannia kreatyvnoho myslennia v arkhitekturi ta dyzaini* [Fine arts as a tool for creative thinking formation in architecture and design]. *Grail of Science*. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.18.04.2025.136> [in Ukrainian].
6. Karpenko, O. (2018). *Tradytzii y innovatsii u mystetskii osviti* [Traditions and innovations in art education]. Kyiv, Ukraine: *Mystetstvo*. [in Ukrainian].
7. Protas, O. V. (2017). *Ukrainska shkola rysunka: tradytzii ta suchasnist* [Ukrainian school of drawing: Traditions and modernity]. Kyiv, Ukraine: *Lybid*. [in Ukrainian].
8. Sydorenko, V. D. (2020). *Vizualne mystetstvo u dobu tsyfrovyykh tekhnolohii* [Visual art in the age of digital technologies]. Kyiv, Ukraine: *Feniks*. [in Ukrainian].
9. Adamovych, D., & Brylov, S. (2025). *Sculpture for designers: Teaching methods in professional training*. *Scientific Journal of Polonia University*, 69(2), 8–15. <https://doi.org/10.23856/6901>.
10. Agirbaş, A. (2023). *A methodology for 3D digital sketching practice in undergraduate architectural education*. *Journal of Art & Design Education*, 41(1), 85–98. <https://doi.org/10.1111/jade.12387>.

11. Brylov, S., Glukhenkij, I., & Kochubei, M. (2025). Visual arts in the professional training of a designer: The importance of drawing, painting, and sculpture. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*, 2, 104–112. <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2025-2-13>.
12. Ceylan, S., et al. (2024). The contribution of digital tools to architectural design studio education. *Frontiers of Architectural Research*. <https://doi.org/10.1016/j.foar.2024.03.012>.
13. Edwards, B. (2012). *Drawing on the right side of the brain*. New York, NY: Tarcher.
14. Garner, S. (2020). Drawing and designing: The role of drawing in the design process. *Design Studies*, 67, 1–20. <https://doi.org/10.1016/j.destud.2019.12.002>.
15. Heidari, P., et al. (2019). Pen-and-paper versus digital sketching in architectural design. *International Journal of Architectural Computing*. <https://doi.org/10.1177/1478077119834694>.
16. Lupton, E., & Phillips, J. (2015). *Graphic design: The new basics*. New York, NY: Princeton Architectural Press.
17. Oxman, R. (2017). Theories and models of parametric design thinking. *Design Studies*, 52, 4–39. <https://doi.org/10.1016/j.destud.2017.07.001>.
18. Paul, C. (2015). *Digital art*. London, UK: Thames & Hudson.

Дата першого надходження статті до видання: 13.11.2025

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.12.2025

Дата публікації (оприлюднення) статті: 31.12.2025